

LIETUVOS RESPUBLIKOS SOCIALINĖS APSAUGOS IR DARBO MINISTERIJA

Biudžetinė įstaiga, A. Vivulskio g. 11, LT-03162 Vilnius, tel. (+370 5) 266 4201, faks. (+370 5) 266 4209,
el. p. post@socmin.lt, <https://socmin.lrv.lt>. Duomenys kaupiami ir saugomi Juridinių asmenų registre, kodas 1886 03515

Lietuvos Respublikos Vyriausybei

Nr.

DĖL LIETUVOS RESPUBLIKOS ĮSTATYMŲ PROJEKTŲ

Lietuvos Respublikos socialinės apsaugos ir darbo ministerija (toliau – Ministerija) parengė ir pakartotinai teikia svarstyti Lietuvos Respublikos darbo kodekso 33, 36, 40, 41, 49, 52, 58, 59, 60, 112, 113, 118, 119, 127, 133, 134, 140, 146, 147, 156, 166, 175, 181, 192, 193, 194, 197, 210, 211, 217, 236, 237, 244, 245, 247, 250, 251, 252 ir 253 straipsnių pakeitimo įstatymo projektą (toliau – Įstatymo projektas Nr. 1), Lietuvos Respublikos valstybės ir savivaldybių turto valdymo, naudojimo ir disponavimo juo įstatymo Nr. VIII-729 23 straipsnio pakeitimo įstatymo projektą (toliau – Įstatymo projektas Nr. 2), Lietuvos Respublikos ligos ir motinystės socialinio draudimo įstatymo Nr. IX-110 5 ir 23 straipsnių pakeitimo įstatymo projektas (toliau – Įstatymo projektas Nr. 3) ir Lietuvos Respublikos biudžetinių įstaigų darbuotojų darbo apmokėjimo ir komisijų narių atlygio už darbą įstatymo Nr. XIII-198 1 straipsnio pakeitimo įstatymo (toliau – Įstatymo projektas Nr. 4) (toliau kartu – Įstatymų projektai).

Toliau dėstomoje lentelėje pateikta informacija apie Įstatymų projektais teikiamus pasiūlymus ir jiems įgyvendinti svarbi informacija. Išsamiai visų siūlomų nuostatų pagrindimas pateiktas aiškinamajame rašte.

1. Įstatymų projektais sprendžiama problema ir jos priežastys**Individualieji darbo santykiai:**

- poreikis prisitaikyti prie šiuolaikinės darbo rinkos, kurioje daugėja aukštesnes pareigas užimančių ir didesnes pajamas gaunančių darbuotojų, todėl būtinas lankstesnis darbo santykių reguliavimas, kartu išlaikant esmines apsaugos garantijas;
- siekis užtikrinti aiškesnę ir teisiškai tikslesnę darbo sutarties nutraukimo, atsiskaitymo ir žalos atlyginimo tvarką, stiprinant darbuotojų teises ir finansinį saugumą;
- siekis užtikrinti sąžiningą darbo apmokėjimą, aiškesnį ir proporcingą delspinigių skaičiavimą, didesnę lankstumą dėl atostogų panaudojimo ir kompensavimo, tikslesnes tėvystės atostogų suteikimo sąlygas bei teisinį aiškumą visoms darbo santykių šalims;
- praktiniai neaiškumai, kylantys taikant esamas Lietuvos Respublikos darbo kodekso nuostatas.

Kolektyviniai darbo santykiai:

- siekis įgyvendinti Vyriausybės programos 119 p. – „Stiprinsime kolektyvinius darbo santykius, darbuotojų teises, peržiūrėdami Darbo kodeksą, mažinsime reglamentavimo intensyvumą, kad profesinės sąjungos turėtų didesnę galią derėtis dėl darbuotojų, kaip silpnesnės darbo santykių pusės, teisių, geresnių darbo sąlygų ir atlygio užtikrinimo“;
- siekis užtikrinti efektyvesnę ir modernesnę socialinę partnerystę bei stiprinti darbuotojų atstovų apsaugą, įgyvendinant Tarptautinės darbo organizacijos (toliau – TDO) konvenciją Nr. 135 „Dėl darbuotojų atstovų gynimo ir jiems teikiamų galimybių įmonėje“ bei Vyriausybės programos 130 p. („Įteisinsime atsakomybę už profesinių sąjungų narių ir iniciatorių persekiojimą ne tik fiziniams, bet ir juridiniams asmenims“) siūloma aiškiai įtvirtinti draudimus, susijusius su neteisėtu kišimusi į darbuotojų atstovų veiklą;

- išplėsti kolektyvinių sutarčių taikymą ir stiprinti nacionalinio, šakos ir teritorinio lygmens socialinių partnerių vaidmenį, didinant kolektyvinių derybų aprėptį;
- poreikis skatinti konstruktyvų bendradarbiavimą tarp darbdavio ir darbo tarybos, užtikrinti jų veiklos finansavimą ir efektyvų funkcijų vykdymą;
- poreikis sumažinti administracinę naštą darbdaviams ir sudaryti galimybę kolektyvinėse sutartyse nustatytą apmokėjimo sistemą taikyti visiems darbuotojams;
- siekis valstybės ir (ar) savivaldybės valdomos bendrovės darbuotojus įtraukti į dalyvavimo procedūras, nes jie yra nelygiavertėse padėtyse palyginti su valstybės ir savivaldybės įmonių darbuotojais ir biudžetinių įstaigų ir viešųjų įstaigų darbuotojais, kurie dalyvavimo procedūrose, kuriomis darbuotojai ir jų atstovai įtraukiami į darbdavio sprendimų priėmimą, jau dalyvauja;
- poreikis atkurti baudos efektyvumą kolektyviniuose darbo ginčuose dėl teisės;
- siekis sustiprinti darbuotojų teisę streikuoti.

2. Projektu siūlomo teisinio reguliavimo esmė (siūlomas problemos sprendimas)

Įstatymų projektais siūloma:

- modernizuoti individualiųjų darbo santykių reguliavimą, sudarant lankstesnes sąlygas aukštos kvalifikacijos darbuotojams ir darbdaviams, kartu užtikrinant esmines darbuotojų teisių ir apsaugos garantijas;
- užtikrinti aiškesnį ir teisingesnį darbo santykių reglamentavimą, įskaitant darbo sutarties nutraukimą, atsiskaitymą, žalos atlyginimą, nuotolinį darbą, atostogų ir tėvystės teisių įgyvendinimą bei sąžiningą darbo apmokėjimą;
- stiprinti kolektyvinius darbo santykius, didinant socialinių partnerių vaidmenį, plečiant kolektyvinių sutarčių taikymą, užtikrinant darbuotojų atstovų apsaugą ir skatinant konstruktyvų dialogą tarp darbdavių ir darbuotojų.
- efektyvinti darbo ginčų ir streikų reguliavimą, užtikrinant greitesnį ginčų sprendimą, aiškesnę atsakomybės paskirstymo tvarką streiko metu, darbuotojų apsaugą po streiko ir skaidrų streiko teisėtumo nagrinėjimą.

Pasiūlymai ir pagrindimai dėl kiekvieno Įstatymų projektais keičiamų Darbo kodekso ir Valstybės ir savivaldybių turto valdymo, naudojimo ir disponavimo juo įstatymo straipsnių pateikiami aiškinamajame rašte.

3. Pasiūlymų įgyvendinimo mechanizmas

Pasiūlymams įgyvendinti naujo mechanizmo kurti nereikia.

4. Pasiūlymų įgyvendinimo kaštai (lėšų poreikis einamaisiais ir artimiausiais 3 biudžetiniais metais bei jo finansavimo šaltinis)

Įstatymo projekte Nr. 1 siūlomoms nuostatomis įgyvendinti reikės apie 17 tūkst. Eur – tarpininkų paslaugų apmokėjimui. Lėšų poreikis bus dengiamas iš įstaigoms skirtų asignavimų.

Įstatymo projektu Nr. 2 teikiamiems pasiūlymams įgyvendinti papildomų Lietuvos Respublikos valstybės, savivaldybių biudžetų ir kitų valstybės įsteigtų fondų lėšų nereikės.

Įstatymo projekte Nr. 3 siūlomoms nuostatomis įgyvendinti papildomas Valstybinio socialinio draudimo fondo biudžeto lėšų poreikis bus nežymus.

Įstatymo projektu Nr. 4 teikiamiems pasiūlymams įgyvendinti papildomų Lietuvos Respublikos valstybės, savivaldybių biudžetų ir kitų valstybės įsteigtų fondų lėšų nereikės.

Sutaupyti lėšų neplanuojama.

5. Laukiamas rezultatas ir nauda bei juos patirsiantys subjektai ir asmenų grupės

Bus įgyvendinta Europos Parlamento ir Tarybos direktyvų (ES): 2019/1152 dėl skaidrių ir nuspėjamų darbo sąlygų Europos Sąjungoje 8 str. nuostata; 2022/2041 dėl deramo minimaliojo darbo užmokesčio Europos Sąjungoje 4 str. nuostata; 2019/1158 dėl tėvų ir prižiūrėtojų asmenų profesinio ir asmeninio gyvenimo pusiausvyros, kuria panaikinama tarybos direktyva 2010/18/ES 3, 4, 5, 8, 9 ir 11 str. nuostatos. Užtikrintas aiškesnis Darbo kodekso nuostatų taikymas tiek darbuotojams, tiek darbdaviams, didesnis darbo santykių lankstumas, aiškumas ir darbuotojų teisių apsauga tiek individualiuose, tiek kolektyviniuose darbo santykiuose. Taip pat bus sustiprintas profesinių sąjungų vaidmuo, skatinamas socialinis dialogas ir sumažinta administracinė našta darbdaviams, kas prisidės prie teisingesnės, saugesnės ir efektyvesnės darbo aplinkos.

6. Rodikliai, pagal kuriuos bus stebimas sprendimo įgyvendinimas
Kolektyvinės sutartys 2024 metais buvo taikomos maždaug 27 proc. dirbančiųjų. Nacionaliniame pažangos plane numatytas tikslas, kad iki 2030 metų šis rodiklis siektų bent 30 proc. (Nacionalinio pažangos plano 2.9 uždavinio „Stiprinti socialinį dialogą ir gerinti darbo vietų kokybę“ rodiklis „Darbuotojų, kuriems taikomos kolektyvinės sutartys, dalis nuo visų šalies darbuotojų, proc.“ (2025 m. – 25; 2030 m. – 30).
7. Lietuvos Respublikos Vyriausybės programos¹ nuostatų įgyvendinimas
Įstatymų projektais įgyvendinamos šios Lietuvos Respublikos Vyriausybės programos nuostatos: 9. <...> Koreguosime Lietuvos Respublikos darbo kodeksą, siekdami geresnės darbuotojų teisių, saugos ir sveikatos apsaugos. <...> 119. Stiprinsime kolektyvinius darbo santykius, darbuotojų teises, peržiūrėdami Darbo kodeksą, mažinsime reglamentavimo intensyvumą, kad profesinės sąjungos turėtų didesnę galią derėtis dėl darbuotojų, kaip silpnesnės darbo santykių pusės, teisių, geresnių darbo sąlygų ir atlygio užtikrinimo. Numatysime teisės normas, kurios apsaugotų darbuotojus nuo bet kokios formos diskriminacijos darbo santykiuose bet kokiais diskriminacijos pagrindais. 130. Siekiant stiprinti socialinį dialogą, supaprastinsime kolektyvinių derybų ir kolektyvinių veiksmų procedūras, suteikdami daugiau laisvės šalimis vesti derybas ir spręsti dėl tinkamiausių poveikio priemonių. Ieškosime galimybių, kad kiekvienos valstybės ar savivaldybės valdomos įmonės valdyboje dalyvautų darbuotojų atstovas, atitinkantis valdybos nariams keliamus kompetencijos reikalavimus. Įteisinsime atsakomybę už profesinių sąjungų narių ir iniciatorių persekiojimą ne tik fiziniams, bet ir juridiniams asmenims. Stiprinsime darbuotojų atstovų apsaugą nuo neteisėtų atleidimų ir veiklos garantijas.
8. Europos Sąjungos teisės aktų perkėlimas ir (ar) įgyvendinimas
Įstatymo projektu Nr. 1 į nacionalinę teisę perkeliama ir (ar) įgyvendinama Europos Sąjungos teisės akto – Europos Parlamento ir Tarybos direktyvos (ES): 2019/1152 dėl skaidrių ir nuspėjamų darbo sąlygų Europos Sąjungoje; 2022/2041 dėl deramo minimaliojo darbo užmokesčio Europos Sąjungoje; 2019/1158 dėl tėvų ir prižiūrėtinųjų asmenų profesinio ir asmeninio gyvenimo pusiausvyros, kuria panaikinama tarybos direktyva 2010/18/ES – nuostatos, nurodytos prie šio teikimo pridėtoje atitikties lentelėje, esančioje ir Lietuvos narystės Europos Sąjungoje informacinėje sistemoje (LINESIS). Įstatymo projektas Nr. 1 yra įtrauktas į perkeliama ir (ar) įgyvendinamo Europos Sąjungos teisės akto perkėlimo ir įgyvendinimo planą Lietuvos narystės Europos Sąjungoje informacinėje sistemoje (LINESIS). Įstatymo projektu Nr. 3 į nacionalinę teisę perkeliama ir (ar) įgyvendinama Europos Sąjungos teisės akto – Europos Parlamento ir Tarybos direktyva (ES): 2019/1158 dėl tėvų ir prižiūrėtinųjų asmenų profesinio ir asmeninio gyvenimo pusiausvyros, kuria panaikinama tarybos direktyva 2010/18/ES – nuostatos, nurodytos prie šio teikimo pridėtoje atitikties lentelėje, esančioje ir Lietuvos narystės Europos Sąjungoje informacinėje sistemoje (LINESIS). Įstatymo projektas Nr. 3 yra įtrauktas į perkeliama ir (ar) įgyvendinamo Europos Sąjungos teisės akto perkėlimo ir įgyvendinimo planą Lietuvos narystės Europos Sąjungoje informacinėje sistemoje (LINESIS).
9. Notifikavimas² Europos Komisijai
Įstatymų projektai nenotifikuotini Europos Komisijai.
10. Pranešimas³ Europos Komisijai dėl paslaugų teikimo laisvės
Pranešimas dėl Įstatymų projektų Europos Komisijai nėra teiktinas.

¹ Dvidešimtosios Lietuvos Respublikos Vyriausybės programa, kuriai pritarta Lietuvos Respublikos Seimo 2025 m. rugsėjo 25 d. nutarimu Nr. XV-439 „Dėl Dvidešimtosios Lietuvos Respublikos Vyriausybės programos“.

² Pagal Informacijos apie techninius reglamentus ir atitikties įvertinimo procedūras teikimo taisyklių, patvirtintų Lietuvos Respublikos Vyriausybės 1999 m. gegužės 20 d. nutarimu Nr. 617 „Dėl Informacijos apie techninius reglamentus ir atitikties įvertinimo procedūras teikimo taisyklių patvirtinimo“, reikalavimus.

³ Pagal Lietuvos Respublikos paslaugų įstatymo ir Pranešimų ir informacijos apie nustatomus įsisteigimo arba nustatomus ar panaikinus paslaugų teikimo laisvei taikomus reikalavimus teikimo tvarkos aprašo, patvirtinto Lietuvos Respublikos Vyriausybės 2011 m. lapkričio 30 d. nutarimu Nr. 1389 „Dėl pranešimų ir informacijos apie nustatomus įsisteigimo arba nustatomus ar panaikinus paslaugų teikimo laisvei taikomus reikalavimus teikimo“, reikalavimus.

11. Konsultavimasis su visuomene	
Įstatymų projektai buvo paskelbti Lietuvos Respublikos Seimo kanceliarijos teisės aktų informacinėje sistemoje, kur suinteresuotos institucijos ir visuomenė galėjo pateikti pastabas ir pasiūlymus.	
12. Derinimas su suinteresuotomis institucijomis	
12.1. Derinimo būdas	Įstatymų projektai buvo paskelbti Teisės aktų informacinėje sistemoje.
12.2. Derinimo terminas	12 darbo dienų.
12.3. Suinteresuotos institucijos ir suinteresuoti asmenys, pateikę pastabų ir pasiūlymų	Lietuvos Respublikos teisingumo ministerija, Lietuvos Respublikos finansų ministerija, Lietuvos Respublikos ekonomikos ir inovacijų ministerija, Valstybinio socialinio draudimo fondo valdyba, Nacionalinė teismų administracija, Lietuvos pramonininkų konfederacija, Lietuvos verslo konfederacija, UAB „EPSO-G“, Baltic institute of corporate governance, AB „Lietuvos Geležinkeliai“, UAB „Vilniaus vandenys“.
12.4. Derinimo rezultatai	<p>Įstatymų projektai buvo teikti derinti: Lietuvos Respublikos teisingumo ministerijai, Lietuvos Respublikos valstybinei darbo inspekcijai prie Socialinės apsaugos ir darbo ministerijos, Valstybinio socialinio draudimo fondo valdybai prie Socialinės apsaugos ir darbo ministerijos, Lietuvos Respublikos finansų ministerijai, Lietuvos Respublikos ekonomikos ir inovacijų ministerijai, Švietimo, mokslo ir sporto ministerijai, Nacionalinei teismų administracijai, Lietuvos profesinių sąjungų konfederacijai, Lietuvos profesinei sąjungai „Solidarumas“, Respublikinei jungtinei profesinei sąjungai, Lietuvos darbdavių konfederacijai, Asociacijai „Investors’ Forum“, Lietuvos pramonininkų konfederacijai, Lietuvos prekybos, pramonės ir amatų rūmų asociacijai, Lietuvos verslo konfederacijai, Lietuvos Respublikos žemės ūkio rūmams.</p> <p>Pastabų ir pasiūlymų gauta iš Teisingumo ministerijos, Finansų ministerijos, Ekonomikos ir inovacijų ministerijos, Nacionalinės teismų administracijos, Valstybinio socialinio draudimo fondo valdybos, Lietuvos pramonininkų konfederacijos, Lietuvos verslo konfederacijos, UAB „EPSO-G“, Baltic institute of corporate governance, AB „Lietuvos Geležinkeliai“, UAB „Vilniaus vandenys“.</p>
12.5. Apibendrinti derinimo rezultatai	<p>Dėl pastabų ir pasiūlymų iš Lietuvos Respublikos teisingumo, ekonomikos ir inovacijų bei finansų ministerijų, Nacionalinės teismų administracijos, Lietuvos pramonininkų konfederacijos, Lietuvos verslo konfederacijos, UAB „EPSO-G“, Baltic institute of corporate governance, AB „Lietuvos Geležinkeliai“, UAB „Vilniaus vandenys“ teikiama derinimo pažyma.</p> <p>Lietuvos Respublikos valstybinė darbo inspekcija prie Socialinės apsaugos ir darbo ministerijos ir Švietimo, mokslo ir sporto ministerija pastabų ir pasiūlymų neturėjo.</p> <p>Pastabų ir pasiūlymų negauta iš: Lietuvos profesinių sąjungų konfederacijos, Lietuvos profesinės sąjungos „Solidarumas“, Respublikinės jungtinės profesinės sąjungos, Asociacijos</p>

	„Investors’ Forum“, Lietuvos prekybos, pramonės ir amatų rūmų asociacijos, Lietuvos Respublikos žemės ūkio rūmų.
13. Projekto iniciatorius	
Ministerija.	
14. Projekto rengėjai	
Ministerijos Darbo teisės grupė (vadovė Vita Baliukevičienė, tel. +370 611 34047, el. p. vita.baliukeviciene@socmin.lt, vyresnioji patarėja Rūta Juršaitė, tel. +370 658 59765, vyresnioji patarėja Airinė Dobužinskienė, tel. +370 658 92849, el. p. airine.dobuzinskiene@socmin.lt, patarėja Jurgita Vitkauskienė, tel. +370 655 18853, el. p. jurgita.vitkauskiene@socmin.lt, patarėja Eglė Ramanciuskienė, tel. +370 696 58952, el. p. egle.ramanciuskiene@socmin.lt).	
15. Kita, Ministerijos nuomone, reikalinga informacija	
<p>Lietuvos Respublikos trišalė taryba 2025 m. rugsėjo 9 d. pritarė siūlomiams Darbo kodekso straipsnių pakeitimams, dėl kurių buvo sutarta Darbo santykių komisijos posėdžiuose (vyko 7 posėdžiai). Taip pat nuspręsta 2025 m. rugsėjo 16 d. organizuoti neeilinį Trišalės tarybos posėdį ir jame aptarti papildomai siūlomus teikti šešis Darbo kodekso straipsnių pakeitimus, dėl kurių nebuvo pasiekta sutarimo Darbo santykių komisijoje (Darbo kodekso 64 str. 5 d., 115 str. 1 d., 198 str. 1 ir 4 d., 236 str. 4 d., 250 str. 7 d. 3 p., 251 str. 1 d.). 2025 m. rugsėjo 16 d. neeilinio posėdžio metu šie klausimai buvo atidėti 2025 m. spalio 7 d. Trišalės tarybos posėdžiui. 2025 m. spalio 7 d. Trišalės tarybos posėdžio metu buvo nuspręsta fiksuoti skirtingas nuomones dėl siūlomų Darbo kodekso 64 str. 5 d., 115 str. 1 d., 198 str. 1 ir 4 d., 236 str. 4 d., 250 str. 7 d. 3 p., 251 str. 1 d. pakeitimų: Lietuvos Respublikos Vyriausybė siūlo teikti Lietuvos Respublikos Seimo rudens sesijai svarstyti Darbo kodekso 64 str. 5 d., 198 str. 1 ir 4 d., 236 str. 4 dalį, 251 str. 1 d. (juos prijungiant į bendrą paketą prie kitų jau sutartų keisti Darbo kodekso straipsnių); profesinių sąjungų organizacijų atstovai ir darbdavių organizacijų atstovai nepitaria šiai Lietuvos Respublikos Vyriausybės pozicijai aukščiau paminėtus keturis Darbo kodekso straipsnius traukti į Lietuvos Respublikos Seimo rudens sesijai teikiamą Darbo kodekso pakeitimų paketą.</p> <p>Į Lietuvos Respublikos Vyriausybės kanceliarijos Teisės grupės 2026 m. sausio 13 d. raštu Nr. NV-73 pateiktas pastabas buvo atsižvelgta ir jos su Vyriausybės kanceliarijos Teisės grupe suderintos darbo tvarka. Taip pat, atsižvelgta į Teisingumo ministerijos darbo tvarka pateiktas pastabas.</p> <p>Įstatymo projekto Nr.1 28 straipsniu keičiant Darbo kodekso 210 straipsnio 2 dalies nuostatas ir įvedant naują reikalavimą ūkio subjektams, buvo apskaičiuota ūkio subjektams tenkanti administracinė našta ir prisitaikymo prie reguliavimo išlaidos, parengiant tai pagrindžiančią lentelę. Darbo kodekso 210 straipsnio 2 dalyje numčius, kad darbuotojų atstovų paskirti nariai turi teisę darbdavio lėšomis kelti kvalifikaciją, reikalingą pareigoms juridinio asmens kolegialaus valdymo ar priežiūros organe atlikti, teisės akto projektu numatomas šių prisitaikymo išlaidų pokytis sudarys 189 669 Eur.</p>	

PRIDEDAMA:

1. Lietuvos Respublikos Vyriausybės nutarimo dėl Įstatymų projektų pateikimo Lietuvos Respublikos Seimui projektas, 1 lapas.
2. Įstatymo projektas Nr. 1, 11 lapų;
3. Įstatymo projekto Nr. 1 lyginamasis variantas, 12 lapų;
4. Įstatymo projektas Nr. 2, 1 lapas;
5. Įstatymo projekto Nr. 2 lyginamasis variantas, 1 lapas;
6. Įstatymo projektas Nr. 3, 1 lapas;
7. Įstatymo projekto Nr. 3 lyginamasis variantas, 2 lapai;
8. Įstatymo projektas Nr. 4, 1 lapas;
9. Įstatymo projekto Nr. 4 lyginamasis variantas, 1 lapas;
10. Aiškinamasis raštas, 18 lapų;
11. Atitikties lentelės, 39 lapai;
12. Derinimo pažyma, 52 lapai;
13. Trišalės tarybos protokolo išrašai, 2 lapai;

14. Suinteresuotų institucijų raštai, 50 lapai;
15. Administracinės naštos lentelė, 5 lapai.

Socialinės apsaugos ir darbo ministrė

Jūratė Zailskienė

Jurgita Vitkauskienė, tel. + 370 655 18853, el. p. jurgita.vitkauskiene@socmin.lt